

Nr 155.

Av herr **Hage** och herr **Bärg, Johan**, om viss ändring av grunderna för bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter.

Jämlikt kungl. kungörelse av den 27 maj 1932 må statsbidrag tilldelas landsting, kommun, förening, stiftelse eller annan för anordnande av erkänd alkoholistanstalt. Statsbidragets sammanlagda belopp må i fråga om nybyggnad uppgå till högst 2 000 kronor för vårdplats och i annat fall till högst 1 500 kronor för vårdplats.

Till följd av den stegring av byggnadskostnader och kostnader för inköp av erforderliga inventarier, som inträtt, sedan förutnämnda bidragsgrunder fastställdes, ha nu ifrågavarande bidragsbelopp blivit alltmer otillräckliga för att fylla sitt syfte. Enbart den under krigsåren inträdda stegringen av byggnadskostnaderna torde genomsnittligt uppgå till omkring fyrtio procent. På grund av nu nämnda förhållanden har socialstyrelsen i sin framställning till Kungl. Maj:t med förslag till anslagsäskanden för budgetåret 1943/44 framfört frågan om höjning av det statliga bidraget till anordnande av erkända alkoholistanstalter, förslagsvis med femtio procent, d. v. s. till 3 000 kronor för vårdplats, när fråga är om nybyggnad, och till 2 250 kronor för vårdplats i övriga fall.

Den 15 juni 1942 nedlades erkända alkoholistanstalten Hemmet Mälargården, vilken inrymde 50 vårdplatser. Då under senare halvåret 1942 intagningarna på alkoholistanstalterna starkt ökade, uppstod ett trängande behov av en ny alkoholistanstalt, genom vars tillkomst förlusten av Mälargårdens vårdplatser åtminstone delvis kunde kompenseras. Då på den nedlagda anstalten Hemmet Mälargården endast mottagits ett relativt godartat och förbättringsbart klientel, och tillgången på en sådan anstalt är ett viktigt led i en ändamålsenlig differentiering inom anstaltsvården, framstod det som så mycket mera angeläget, att en ny anstalt av samma karaktär som Hemmet Mälargården snarast möjligt kunde börja sin verksamhet.

En för ändamålet bildad stiftelse, benämnd stiftelsen Vårnåshemmet, har därför — i samförstånd med socialstyrelsen — inrättat en alkoholistanstalt å egendomen Gäringstorp i Västra Vingåkers kommun i Södermanlands län. Anstalten, som erhållit namnet Vårnåshemmet, har den 4 december 1942 av Kungl. Maj:t erkänts såsom allmän alkoholistanstalt. Efter erforderliga ombyggnader och reparationer skall anstalten inrymma sammanlagt 30 vårdplatser. Till anordnandet av dessa har Kungl. Maj:t jämlikt förutnämnda kungl. kungörelse beviljat 1 500 kronor för vårdplats eller tillhoppa 45 000 kronor.

Stiftelsen har räknat med följande kostnader för anordnandet av anstalten:

Inköp av egendomen Gäringstorp jämte jord- bruksinventarier m. m.	141 000	kronor
Ombyggnader för anstaltsdriftens behov	55 000	»
Inköp av anstaltsinventarier	15 000	»
<hr/>		
Summa		211 000 kronor

Den erforderliga kapitalinsatsen har beräknats kunna anskaffas på följande sätt:

Lån mot inteckning	80 000	kronor
Övriga långfristiga lån	61 000	»
Statsbidrag	45 000	»
Tillfälliga lån	22 500	»
Försäljning av produkter	2 500	»
<hr/>		
Summa		211 000 kronor

Stiftelsen anförde i sin framställning till Kungl. Maj:t, att anordningskostnaderna på grund av dyrtiden sålunda skulle betydligt komma att överstiga 1 500 kronor per vårdplats. Med kännedom om att socialstyrelsen föreslagit en höjning av statens bidrag till 2 250 kronor för vårdplats anhöll stiftelsen, i händelse detta förslag vann statsmakternas bifall, att retroaktivt tillerkännas det belopp, som motsvarade höjningen. Det må framhållas, att socialstyrelsen i sitt yttrande över stiftelsens framställning till Kungl. Maj:t anført, att den funne stiftelsens anhållan i nyssnämnda avseende behjärtansvärd. Byggnadsstyrelsen har i avgivet yttrande anført, att de till sammanlagt 55 000 kronor beräknade kostnaderna för ombyggnads- och moderniseringsarbeten icke utan detaljerade kostnadsberäkningar kunde exakt bedömas, men att de förefölle vara godtagbara.

Utän tvivel är det från ekonomisk synpunkt förmånligt för staten, att en så betydande del av det erforderliga antalet vårdplatser för alkoholister, som vad nu är fallet, tillgodoses genom anordnande av erkända anstalter. Om staten icke kunde påräkna medverkan från enskilda institutioner i fråga om anordnande och drift av alkoholistanstalter, måste de behövlige vårdplatserna anskaffas på statsanstalter. Det synes då icke vara rimligt, att den enskilda institution, som nu anordnar av staten erkänd alkoholistanstalt, ensam skall bära den stegring av anordningskostnaderna, som dyrtiden medfört. Det torde vara principiellt oriktigt att öka enskildas ekonomiska risker också från den synpunkten, att enskild vinst helt naturligt icke kan tillgodogöras av anstaltsdrift av denna art. I stadgarna för stiftelsen Värnåshemmet föreskrives — i överensstämmelse med vad som gäller för alla erkända alkoholistanstalter — att därest ifrågavarande alkoholistanstalt nedlägges, avyttras eller eljest till annan överlåtes eller användes för annat ändamål eller med-

delat erkännande återkallas, stiftelsens behållna tillgångar skola efter Kungl. Maj:ts beprövande användas för annat likartat anstaltsändamål eller, om behov därav ej förefinnes, tillfalla staten.

Enligt vad som inhämtats, finnes för närvarande tillgängligt å anslaget till bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter ett belopp av omkring 63 000 kronor. Årets riksdag behöver sålunda icke bevilja något anslag till detta ändamål, även om stiftelsen Vårnåshemmet tillerkännes ytterligare bidrag med 750 kronor per anordnad vårdplats i enlighet med den av socialstyrelsen förordnade ändringen av bidragsgrunderna.

På grund av vad ovan anförts få vi föreslå,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om sådan ändring av grunderna för bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter, att bidraget må uppgå till 3 000 kronor för vårdplats, när fråga är om nybyggnad, och till 2 250 kronor för vårdplats i övriga fall, samt

att stiftelsen Vårnåshemmet må komma i åtnjutande av det högre bidragsbelopp, som enligt dessa grunder kunnat utgå till anordnande av stiftelsens alkoholistanstalt.

Stockholm den 23 januari 1943.

Ernst Hage.

A. J. Bårg.
